

Responsum om et avlsforbud nedlagt af Dansk Kennel Klub

Helle Dan Pålsson, Hørve (herefter blot: *hundeejeren*), har ved telefonsamtale den 12. ds og mail af 13. ds., suppleret med materiale fra Vibeke Zeuthen med brev af 15. ds., bedt mig om at udarbejde et juridisk responsum om det avlsforbud, som Dansk Kennel Klub (herefter blot: *DKK*) den 29. august 2007 nedlagde over for en hanhund henhørende under Spaniel Klubben og tilhørende hundeejeren.

1. - Det stillede spørgsmål og svaret herpå

Spørgsmålet til mig lyder, om DKK's avlsforbud er nedlagt med rette.

Mit svar er, at forbuddet – i det omfang det ikke er begrundet i ”letale” (dødelige) faktorer - er retsstridigt (”ulovligt”).

Begrundelsen for svaret er som følger:

2. - Det retlige grundlag for avlsforbud mv.

DKK er oprettet i 1897, og de vedtægter for foreningen (”klubben”), der er forelagt mig, er efter deres eget indhold gældende fra den 1. september 2007.

Af vedtægternes § 4 fremgår det, at DKK fører ”Dansk Hundestambog”, og at DKK's repræsentantskab fastsætter retningslinjer for optagelse i stambogen.

Dette er sket ved DKK's stambogsføringsregler, der efter deres indhold senest er ændret i 2007. Af stambogsføringsreglernes pkt. 11, stk. 1, 1. led, der indførtes i 1995, fremgår det, at DKK – eventuelt efter indstilling fra den pågældende specialklub – kan fratage en stambogsført hund avlsretten eller opstille betingelser for hundens avlsret. En tilføjelse, der indførtes i 1996, og som

omhandler betingelser for avlen inden for en hel race, er ikke af relevans for det spørgsmål, der er stillet mig.

Stambogsføringsreglerne er uddybet ved såkaldte "Ethiske anbefalinger for opdræt i Dansk Kennel Klub". I disse "etiske anbefalinger" hedder det i pkt. 7, at "avl, hvor enkelte hunde antalsmæssigt dominerer avlen inden for en race, bør undgås". I slutningen af de "etiske anbefalinger" hedder det, at "gentagne og/eller markante tilsidesættelser" af de etiske anbefalinger kan "medføre begrænsninger i en hunds avlsret – evt. nedlæggelse af avlsforbud – i henhold til DKK's stambogsføringsreglers pkt. 11".

Der findes imidlertid også forskrifter om fratagelse af avlsretten i den enkelte specialklubs vedtægter. Om forholdet mellem DKK og specialklubberne gælder der følgende:

En "specialklub" er "en organisation, der i samarbejde med DKK varetager en eller flere navngivne hunderacers interesser", jf. § 6, stk. 1, 1. led, i DKK's vedtægter.

Mellem DKK og hver specialklub oprettes der en overenskomst, hvori de nærmere regler for samarbejdet samt for parternes (DKK's hhv. specialklubbens) rettigheder og pligter fastlægges, jf. § 6, stk. 2, i DKK's vedtægter.

I overenskomsten mellem DKK og den enkelte klub foreskrives det, at specialklubbens vedtægter ("love") skal opbygges i overensstemmelse med "skelet-love" for specialklubber under DKK, og at specialklubbens vedtægter skal forelægges for DKK til godkendelse inden deres ikrafttræden, jf. overenskomstens § 3.

Endvidere fremgår det af overenskomsten, at hvis DKK's eller specialklubbens "love eller vedtagelser" ændres på områder, der berører overenskomsten, skal DKK og specialklubben ufortøvet optage forhandlinger med henblik på tilpasning af overenskomsten, jf. dennes § 1, stk. 4.

Af overenskomstens § 5, stk. 1, fremgår det, at "specialklubben er DKK's sagkundskab" vedrørende den pågældende hunderace, og i § 5, stk. 2, foreskrives det, at DKK "i nødvendigt omfang [vil] oversende sager inden for specialklubbens område til klubbens afgørelse eller udtalelse.

§ 5, stk. 3-4, i overenskomsten er sålydende:

”Stk. 3. Specialklubben er berettiget til at fasttætte specielle regler for medlemmernes avlsarbejde. Specialklubben kan endvidere foreslå indførelse af avlsforbud eller – restriktioner, såfremt arvemæssig begrundelse herfor foreligger. Disse forbud og restriktioner træder i kraft, når de er godkendt af DKK.

Stk. 4. DKK er berettiget til på eget initiativ – efter at sagen er behandlet i DKK’s sundhedsudvalg og efter forhandling med specialklubben – når overordnede sundhedspolitiske og/eller hundepolitiske forhold gør det påkrævet[,] at udstede avlsforbud.”

Med hjemmel i DKK’s forskrifter om specialklubber og i overenskomsten mellem DKK og specialklubben Spaniel Klubben hedder det i § 4, stk. 2-3, i Spaniel Klubbens vedtægter, således som disse senest er godkendt af DKK i juli 2004:

”Stk. 2. Klubben er berettiget til at fastsætte specielle regler for eget avlsarbejde, samt efter godkendelse ved urafstemning ... at indføre avlsforbud og restriktioner, såfremt arvemæssige begrundelser herfor foreligger og efter godkendelse i DKK’s sundhedsudvalg.

Stk. 3. DKK er berettiget til at udstede avlsforbud, men kun hvis dette er betinget af letale (dødelige) faktorer.”

3. - Juridisk bedømmelse af retsgrundlaget for avlsforbuddet

I det følgende lægger jeg til grund, at det nedlagte avlsforbud er begrundet i hensynet til at undgå, at enkelte hunde antalmæssigt dominerer avlen inden for en race, jf. pkt. 7 i de ”etiske anbefalinger”. Der er således ikke tale om et forbud, der er begrundet i ”letale (dødelige) faktorer” som omhandlet i § 4, stk. 3, i Spaniel Klubbens vedtægter.

Det er derfor helt afgørende for avlsforbuddets retmæssighed hhv. retsstridighed, hvordan de forskellige regelsæt, der er citeret ovenfor, juridisk forholder sig til hinanden. Herom bemærker jeg følgende:

Der er ikke nødvendigvis modstrid mellem på den ene side pkt. 11, stk. 1, 1. led, i DKK’s stambogsføringsregler, hvorefter DKK kan fratage en stambogsført hund avlsretten, og på den anden side § 4, stk. 3, i Spaniel Klubbens vedtægter, hvorefter DKK kun kan nedlægge

avlsforbud inden for Spaniel Klubbens område, hvis dette er begrundet i letale (dødelige) faktorer. Begge bestemmelser giver DKK en kompetence til at nedlægge avlsforbud, men mens DKK's stambogsføringsregler ikke opstiller nærmere betingelser for et sådant forbud, indeholder specialklubbens vedtægter sådanne betingelser – der skal være tale om letale faktorer.

Heldigvis findes der veletablerede juridiske grundsætninger til løsning af en sådan tilsyneladende regelkonflikt, og disse grundsætninger består af følgende tre juridiske redskaber:

- 1) Lex superior grundsætningen, hvorefter den trindhøjere regel (lex superior) har forrang for den trinlavere regel (lex inferior).
- 2) Lex posterior grundsætningen, hvorefter den nyere regel (lex posterior) går forud for den ældre regel (lex anterior).
- 3) Lex specialis grundsætningen, hvorefter den specielle regel (lex specialis) går forud for den mere generelle regel (lex generalis).

Afprøves den her tilsyneladende foreliggende regelkonflikt *for det første* ud fra lex superior grundsætningen, må man sige, at DKK's vedtægter ikke generelt har forrang for en specialklubs vedtægter. En sådan forrang er ikke foreskrevet hverken i DKK's vedtægter, i overenskomsten med specialklubben eller i specialklubbens vedtægter. Specialklubben kommer til eksistens gennem en overenskomst med DKK, men er ikke rangmæssigt "underordnet" DKK's vedtægter, når først specialklubbens vedtægter er godkendt af DKK i medfør af § 3 i overenskomsten. Tværtimod fremgår det forudsætningsvis af overenskomstens § 1, stk. 4, at både DKK's og specialklubbens vedtægter hver for sig kan undergå ændringer, og at der derefter ufortøvet skal optages forhandlinger med henblik på tilpasning af overenskomsten. Med andre ord skal en specialklubs vedtægter ikke gyldighedsmæssigt måles efter DKK's vedtægter – når en specialklubs vedtægter først er godkendt af DKK, har specialklubbens vedtægter deres egen gyldighed.

Det følger heraf, at lex superior princippet ikke giver DKK's vedtægter nogen almindelig forrang for en specialklubs vedtægter.

Afprøves den tilsyneladende regelkonflikt *for det andet* ud fra lex posterior princippet, må man sige, at dette princip ikke i sig selv giver nogen løsning, men at det klart peger i retning af fuld gyldighed for specialklubbens vedtægter, eftersom disse er godkendt af DKK så sent som i 2004 – dvs. med fuld viden hos DKK om, at reglen om avlsforbud i pkt. 11 i DKK's

stambogsføringsregler havde en bredere regel om avlsforbud, mens § 4, stk. 3, i Spaniel Klubbens vedtægter havde en langt smallere regel om avlsforbud, hvorefter avlsforbud fra DKK's side kun kan nedlægges, hvis der er letale faktorer til stede.

Lex posterior reglen peger derfor klart i retning af, at DKK har anerkendt den særlige regel i specialklubbens vedtægter.

Afprøves den tilsyneladende regelkonflikt *for det tredje* ud fra lex specialis princippet, vil det ses, at "konflikten" her reelt finder sin løsning (da hverken lex superior- eller lex posterior princippet peger i modsat retning): Specialklubbens § 4, stk. 3, anerkender DKK's kompetence til nedlæggelse af avlsforbud, men gør denne kompetence betinget af, at der foreligger letale faktorer.

Det vil ses, at der således ikke reelt er tale om en regelkonflikt, men om en – indskrænkende – præcisering i specialklubbens vedtægter: Der kan nedlægges avlsforbud; DKK har kompetence hertil; men specialklubbens vedtægter præciserer, at forbud kun kan nedlægges i nogle nærmere definerede situationer – nemlig når der kan påvises letale faktorer.

Jeg skal ikke nærmere beskæftige mig med det mindre heldige i, at man således skal på ekskursion i flere regelsæt for at finde ud af, hvad retsstillingen er (det er indlysende, at en sammenskrivning ville være hensigtsmæssig og læservenlig) – blot skal jeg konstatere, hvad retsstillingen er i relation til Spaniel Klubben: Inden for denne specialklubs område kan DKK kun nedlægge avlsforbud, hvis dette er begrundet i letale faktorer.

Ønsker DKK det anderledes, må DKK virke for en ændring af overenskomsten med Spaniel Klubben og for en ændring af Spaniel Klubbens vedtægter. Men for øjeblikket er disse – fuldt gyldige – vedtægter som her beskrevet.

4. - Juridisk bedømmelse af det konkrete avlsforbud

Det følger af foranstående juridiske bemærkninger, at det avlsforbud, DKK nedlagde i august 2007 over for en hanhund under Spaniel Klubben, er retsstridigt ("ulovligt"), idet forbuddet er behæftet med en alvorlig tilblivelsesmangel i form af manglende kompetence hos DKK til at nedlægge et sådant forbud, når det ikke er begrundet i letale faktorer.

For fuldstændigheds skyld bemærker jeg, at forbuddet tillige er behæftet med en anden alvorlig tilblivelsesmangel, nemlig i form af manglende forudgående høring.

Også hvad høringsspørgsmålet angår, skal man lede i forskellige regelsæt – suppleret med almindelige uskrevne grundsætninger – for at finde det rigtige juridiske svar, men dette svar er således:

Pkt. 11, stk. 1, 1. led, i DKK's stambogsføringsregler giver ikke i sig selv svaret på, om der skal foretages høring af specialklubben og/eller af hundeejeren, før der udstedes forbud. I pkt. 11 står der alene, at DKK "eventuelt efter indstilling fra pågældende specialklub" kan nedlægge forbud. Hermed er der alene taget stilling til, hvor en eventuel indstilling (dvs. et eventuelt initiativ) i sagen kan komme fra; der er derimod ikke taget stilling til, om specialklubben og/eller hundeejeren først skal høres.

Dette høringsspørgsmål tages der imidlertid stilling til i § 5, stk. 4, i overenskomsten mellem DKK og specialklubben. Her hedder det, at DKK er berettiget til på eget initiativ – efter at sagen er behandlet i DKK's sundhedsudvalg og *efter forhandling med specialklubben* – at udstede avlsforbud. Heraf fremgår som absolut minimum for høringen, at der skal ske forudgående forhandling med specialklubben. Høringspligtens betydning understreges af, at specialklubben i overenskomstens § 5, stk. 1, er betegnet som "DKK's sagkundskab" vedrørende den pågældende hunderace.

Selv om man tænkte sig, at der ikke havde eksisteret en sådan forskrift i overenskomsten, vil det følge af almindelige retsgrundsætninger, at et indgribende pålæg som et forbud kræver en forudgående høring både af specialklubben og af den hundeejer, mod hvem der nedlægges forbud – måske bortset fra meget hastende, uopsættelige tilfælde (hvilket der ikke kan være tale om i nærværende sag). Der kan herved drages en parallel til forvaltningsrettens skrevne og uskrevne forskrifter om partshøring forud for (påtænkte byrdefulde) afgørelser – idet DKK i nærværende sag har været i samme position i forhold til specialklubben og hundeejeren, som en forvaltningsmyndighed er i forhold til en borger, over for hvem der påtænkes truffet en bebyrdende afgørelse.

5. - Konklusion om DKK's kompetence og høringspligt

Jeg må derfor i det hele konkludere, at DKK's avlsforbud af 29. august 2007 mod en hanhund tilhørende Helle Dan Pålsson under Spaniel Klubben er retsstridigt ("ulovligt"), idet forbuddet er

behæftet med to ganske alvorlige tilblivelsesmangler, dels i form af en kompetenceoverskridelse, dels i form af en fejlagtigt undladt forudgående høring.

DKK har ved udstedelsen af sit forbud ganske vist overholdt DKK's egne regelsæt, men DKK har ikke tillige overholdt begrænsningerne i Spaniel Klubbens vedtægter, som *også* skal overholdes, og som er godkendt af DKK selv.

DKK har heller ikke iagttaget skrevne og uskrevne fundamentale principper om høring forud for udstedelse af bebyrdende retsakter (her: et avlsforbud).

6. - Hvilke retsmidler har specialklubben og hundeejeren i anledning af det retsstridige forbud?

Indledningsvis understreges det, at jeg ikke er advokat for – eller på anden måde repræsentant for – hundeejeren eller specialklubben. Jeg har i min egenskab af retskyndig inden for blandt andet selskabs- og foreningsretten påtaget mig på objektivt grundlag at udarbejde et juridisk responsum om parternes retsstilling, og mit hverv er tilendebragt, når dette responsum er skrevet og afleveret til rekvirenten.

Det tilkommer derfor parterne selv, hhv. deres eventuelle advokater, at foretage det videre fornødne i sagen, men jeg skal kort bemærke følgende herom:

Det første spørgsmål, jeg skal behandle, er, om man som hundeejer og specialklub blot kan ignorere forbuddet. Det andet spørgsmål er, hvilke instanser der er kompetente til at afgøre tvisten (idet nærværende responsum jo alene er udtryk for min juridiske vurdering af sagen på objektivt grundlag).

Om det første spørgsmål – muligheden for blot at ignorere forbuddet – bemærker jeg følgende:

Både angående forvaltningsmyndigheders afgørelse og angående afgørelser fra selskabs- og foreningsorganer skelner man mellem begreberne ugyldighed, nullitet og anfægtelighed. ”Ugyldighed” er et overbegreb for nullitet og anfægtelighed. Da DKK i nærværende sag både har overskredet sin kompetence og tilsidesat fundamentale høringspligter, er forbuddet ugyldigt.

Det er derimod ikke nødvendigvis en ”nullitet”. Man taler om en nullitet, når en afgørelse er behæftet med så åbenbare mangler, at man helt kan se bort fra den, fx hvor en beslutning er

truffet af totalt uvedkommende instanser eller personer. Dette er der efter min vurdering ikke tale om i nærværende sag, hvor DKK trods alt har en forbudskompetence i ét eller andet omfang – som blot er overskredet her.

Følgelig er DKK's forbud "kun" anfægteligt, dvs. at det som udgangspunkt står ved magt og skal følges, men at det kan anfægtes på én eller flere af de måder og ved de instanser, jeg nævner nedenfor.

Jeg minder herved om juraens særlige, uskrevne begreb "standpunktsrisikoen". Den er et udtryk for, at man selv bærer risikoen for, om man har ret i sit (juridiske) standpunkt eller ej. Indtager man det standpunkt, at et alvsforbud er retsstridigt og dermed ugyldigt, og nægter man derfor at følge det, men bliver det senere fastslået på retskraftig måde (jf. nedenfor), at forbuddet alligevel var retmæssigt – så står man selv som den, der har overtrådt de gældende regler, med heraf følgende mulighed for sanktioner, i yderste konsekvens i form af eksklusion. – Det er særligt "standpunktsrisikoen", der medfører, at man ofte har behov for advokatbistand for at træffe det rigtige valg mellem flere mulige fremgangsmåder.

Om det andet spørgsmål – de instanser, hvor sagen kan blive behandlet – bemærker jeg følgende:

- a. Det var allermost ønskeligt, om hundeejeren og specialklubben kunne overbevise DKK om, at DKK har overskredet sin kompetence i sagen – og dermed få DKK til at trække sit forbud tilbage. En sådan løsning på sagen vil af indlysende årsager være den mest omkostningsbesparende, mindst risikofyldte – og for alle parter mindst "ydmygende".
- b. Hundeejeren kan nægte at efterkomme forbuddet og dermed risikere sig indbragt for det disciplinærnævn, der er nævnt i §§ 26-29 i DKK's vedtægter. Dette må forekomme at være en for alle parter utilfredsstillende prøvelsesform.
- c. Hvis specialklubben vil betragte nærværende sag som en sag mellem specialklubben og DKK, hvilket korrespondancen i sagen tyder på, kan sagen – efter forudgående mindelig forhandling mellem specialklubben og DKK – indbringes for disciplinærnævnet, jf. overenskomstens § 18. Dette kunne være en både praktisk, billig og hurtig løsning.
- d. Hundeejeren selv synes at kunne indbringe spørgsmålet for det særlige klagenævn, der er omtalt i § 31 i DKK's vedtægter, idet det temmelig bredt hedder om klagenævnets kompetence, at det behandler "tvister vedrørende DKK stambogsførte hunde". Herved er vel

i første række tænkt på ejendomsret mv., men efter ordlyden synes nævnet også at være kompetent i en forbudssag. Nævnet må imidlertid selv i første række – under ansvar over for domstolene - afgøre, om det anser sig for kompetent i en sag som den foreliggende.

- e. Uanset hvad disciplinærnævnet og/eller klagenævnet måtte komme frem til, vil sagen – også selv om begge nævns afgørelser ifølge reglerne er ”bindende” – kunne indbringes for domstolene, eftersom der foreligger en overskridelse af de kompetencer, der er tillagt DKK.
- f. Også spørgsmålet om, hvorvidt hundeejeren har lidt et økonomisk tab, der kan kræves erstattet af DKK pga. DKK’s retsstridige avlsforbud, vil kunne indbringes for domstolene.
- g. Endelig kan der efter begæring fra hundeejeren blive tale om at nedlægge fogedforbud (et forbud mod forbuddet!) – eftersom jeg går ud fra, at DKK i konsekvens af det udstedte forbud vil sløjfe den pågældende hanhund fra listen over avlsgodkendte hunde. En sådan sløjfning kan der nedlægges forbud mod. Fogedforbud betinges normalt af, at der stilles en passende økonomisk sikkerhed for det tab, som den anden part (her: DKK) kan komme til at lide, hvis fogedforbuddet viser sig at have været uberettiget. Da imidlertid DKK’s økonomiske interesser i en sag som denne synes at være begrænsede, vil jeg antage, at sikkerhedsstillelsen som betingelse for et fogedforbud vil være afret beskeden størrelse. Senest 2 uger efter, at der er nedlagt fogedforbud mod DKK som nævnt, skal hundeejeren anlægge såkaldt justificationssag ved domstolene. Under en sådan retssag skal selve hovedsagen behandles, og der skal søges opnået dom for, at fogedforbuddet mod DKK er ”lovligt gjort og forfulgt”.

7. - Afsluttende sammenfatning

Mit respons kan sammenfattes som følger:

1. DKK’s avlsforbud over for hundeejeren nærværende sag er retsstridigt (”ulovligt”), idet forbuddet ganske vist ligger inden for DKK’s kompetence efter DKK’s egne regelsæt, men overskrider DKK’s kompetence efter specialklubbens – af DKK godkendte – vedtægter. Også elementære høringskrav er overtrådt.
2. Forbuddet er derfor ugyldigt, men det er ikke en nullitet (absolut ugyldigt). Det er kun ”anfægteligt”. Det skal derfor som udgangspunkt efterleves af hundeejeren, men kan

anfægtes af denne.

3. Anfægtelse synes at kunne ske ved klagenævnet (indbragt af hundeejeren) og/eller ved disciplinærnevnet (indbragt af specialklubben).
4. DKK kan – og bør – opfordres til at annullere forbuddet. Ved en sådan annulation spares tid, omkostninger og ”ydmygelser”. Også en offentlig myndighed kan anmodes om at se på sin afgørelse på ny (”remonstration”) og eventuelt omgøre eller tilbagekalde den.
5. Sagen kan – da der er tale om en overskridelse af DKK’s kompetence som forening – ultimativt prøves af landets domstole. Disse kan også tage stilling til et eventuelt erstatningskrav fra hundeejeren.
6. Der kan på hundeejeren begæring nedlægges fagedforbud mod, at DKK sletter den pågældende hanhund af registeret over avlshunde.

Herning, den 21. oktober 2007

Erik Werlauff

Erik Werlauff
professor, dr. jur.